

Тема: Джон Бойн. Коротко про письменника. «Хлопчик у смугастій піжамі». Темі нацизму та Голокосту в романі. Зображення Другої світової війни крізь долі дітей і дорослих

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання і розуміння цікавих фактів із життя Дж. Бойна, сюжету роману «Хлопчик у смугастій піжамі»; уміння усвідомлено читати і сприймати на слух текст твору, відповідати на запитання за змістом прочитаного / почутого тексту / медіатексту, стисло або вибірково переказувати прочитане та/або почуте; визначати тематику твору і розрізнити історичні факти та художній вимисел у творі, висловлювати власні погляди, ідеї, переконання, своє ставлення до зображених у творі подій і ситуацій, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади;

ключових: розвиток уміння розмежовувати в художньому тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводити аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментувати підтекст, наводити приклади; візуалізувати враження від художнього твору, створювати в цифровому середовищі повідомлення (пост або ін.) чи медіатекст.

Обладнання: підручники, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Висловлення учнівських вражень від перегляду кінофільмів про Вестерплатте.

II. Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми. Бесіда за епіграфом до розділу (с. 88 підручника).

Вступне слово вчителя. Ірландський письменник Джон Бойн у своїй книжці «Хлопчик у смугастій піжамі» порушує найболючіші питання ХХ століття: нацизм, антисемітизм, порушення рівності та людських прав. Це історія очима дитини. Автор розмірковує над тим, що змушує людину стати безжальним катом, готовим убивати тисячі людей, навіть дітей, заради кар'єри. Книжка про дев'ятирічного хлопчика в результаті зводить нанівець будь-яку антилюдяну ідеологію. Або ви просто ще не читали «Хлопчика у смугастій піжамі»...

Чому цей твір став настільки популярним, і чим він приваблює читачів? Розглянемо, як автор зумів показати нелюдську сутність війни, що пройшла крізь долі дітей і дорослих.

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Актуалізація опорних літературних і суспільних знань. У яких відомих вам творах відображена трагедія Другої світової війни? Чи знаходили герої цих творів порозуміння з людьми іншої культури, іншого народу? Що ви знаєте про фашистські концтабори?

Знайомство з особистістю письменника та його творчістю. Опрацювання матеріалу підручника на с. 88–89.

Перегляд навчального відео. «Джон Бойн. Біографія. Автор “Хлопчик в смугастій піжамі”». Канал «Розумний котусь»:

https://drive.google.com/file/d/1V4I0WZeLntnJtPjURtf1rqi61piLk1Ze/view?usp=drive_link

Учитель. Із 12 років Джон чітко знав, що хоче стати письменником. Це була його головна мета, а зайнявся літературою він ще в студентські роки, причому досить успішно. Джон навчався в Малькольма Бредбері, класика сучасної англійської літератури. Митець ділився зі своїм учнем усіма секретами майстерності, дав йому пораду про те, що письменник повинен писати щодня, навіть на Різдво, і Джон намагається її виконувати.

Джон Бойн любить слухати музику і сам грає на гітарі, щоб відпочити. Митець любить читати, навіть відносить себе до ненаситних читачів. Серед улюблених авторів, які вплинули на нього найбільше, він називає Чарльза Дікенса. Своїми книжковими відкриттями і враженнями він охоче ділиться з читачами в соцмережах.

Він веде авторський сайт <https://johnboyne.com/>. На сайті представлені всі книжки митця. На сторінці книжки «Хлопчик у смугастій піжамі» можемо прочитати відгуки про твір найвідоміших газет та журналів США і Великобританії. Розглянемо обкладинки перекладних видань різними мовами.

– Яка з обкладинок вам видається найнесподіванішою, найкращою, найбільш вдалою, найбанальнішою? Яка з них виконана реалістично, а яка містить символи? Чому на одній з обкладинок зображено хлопчика з яблуком на голові? На що ця натякає художник?

Учитель. Роман «Хлопчик у смугастій піжамі» Джона Бойна вперше був опублікований у 2006 році. Книжка отримала схвальні відгуки, була премійована, перекладена різними мовами, екранізована, і фільм також отримав престижні премії. Видавці в багатьох країнах світу визнали роман «світовим бестселером». Притому «Хлопчик у смугастій піжамі» не розрахований на масове «споживання», бо ця книжка присвячена темі Голокосту.

Історична довідка. **Голокост** (від англ. Holocaust, з грец. Ὀλοκαύστος – «всеспалення») – переслідування і масове знищення євреїв, що жили на території Європи під час Другої світової війни; систематичне переслідування і знищення євреїв нацистською Німеччиною і колабораціоністами протягом 1933–1945 років. У широкому сенсі – переслідування і масове знищення нацистами представників різних етнічних і соціальних груп (євреїв, циган, безнадійно хворих та ін.) в період Третього Рейху. Поряд із Голодомором в Україні вважається одним із найвідоміших прикладів геноциду у ХХ столітті.

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Робота з художнім текстом (с. 90–92 підручника).

– Хто головний герой книжки, чиїми очима ми бачимо події? Що відомо про його родину?

– Яка звістка неприємно вразила Бруно, чому?

– Яку «відповідальну посаду» приймає від фюрера батько Бруно – Ральф?

– Як Ральф виховує своїх дітей? Чи можемо ми сказати, що він оберігає їх від жорстокості часу, від «особливостей» своєї роботи? Чому Бруно майже нічого не знає про свого батька, про війну, про табори смерті? Чи є це історично достовірним?

– Які деталі вказують на те, що нове місце, куди переїхала сім'я Бруно, – це табір Аушвіц?

– Чи сподобалося Бруно на новому місці? Як він сприймає новий будинок?

– Що бачать діти (Бруно і його сестра) з вікна свого нового будинку? Які припущення з побаченого вони зробили?

– Визначте, коли відбуваються події твору. (Автор не дає точної дати подій, але читач легко може визначити час дії. Рік народження Бруно – 1934, йому 9 років, отже, це 1943 рік.)

V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Бесіда за змістом уроку.

– Як дитячі вподобання визначили долю Джона Бойна?

– Чому письменник вирішив написати книжку про Голокост?

– Як у книжці зображено події Другої світової війни?

Критична думка. Поміркуйте над відгуками про книгу.

«Нехай зовнішня, “наївна” простота цього роману нікого не вводять в оману. Герої книжки наївні, але автор – аж ніяк. І адресує він свій роман досить досвідченому читачеві, який чекає від книжки не розваги, а чогось більш складного. Власне, роман Джона Бойна – не про Голокост, а про невинність, про двох хлопчиків, розділених парканом, про подолання перешкод. Тема Голокосту передбачає поважну, тиху, скорботну інтонацію».

«Іноді серед потоку книжок з'являється та, що пробуджує почуття, тривожить розум і надовго залягає в пам'яті. “Хлопчик у смугастій піжамі” – саме така книжка».

«Дуже проста і абсолютно незабутня. У цій книжці немає ніяких монстрів і страховиськ, проте справжній жах завжди ховається в повсякденному».

VI. Підбиття підсумків

Рефлексія. Книжка завершується авторським міркуванням, яке узагальнює суспільний досвід європейців у XX столітті: «Усе це сталося дуже давно й ніщо подібне більше не станеться. Не в наші дні й не в нашу історичну добу».

– Чому європейці прийшли до такого спільного висновку? Як і чому життя спростувало це передбачення?

Створення власного стислого відгуку про книжку / посту в соцмережах.

Працюємо вдома

1. Прочитайте в підручнику уривки роману (с. 93–100).

2. Підготуйте виразне читання «в особах» або інсценізацію одного з епізодів роману (зустріч Бруно і Шмуля).